

РЕШЕНИЕ

№ 74

гр. Провадия, 03.04.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ПРОВАДИЯ, IV-ТИ СЪСТАВ, в публично заседание на единадесети март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Галя Алексиева

при участието на секретаря П. В. Г.
като разгледа докладваното от Галя Алексиева Гражданско дело № 20233130101327 по описа за 2023 година

Производството е образувано по предявен от Д. С. С., ЕГН ***** от гр. *****, ул.***** 14 ет.2, ап.61 срещу А. С. Г., ЕГН ***** от с. ***** иск с правно основание чл. 422 ГПК за приемане за установено в отношенията между страните, че в полза на ищеца съществува вземане в размер на сумата от 1834лева, дължима по запис на заповед, издаден на 22.03.2021г., с падежна дата 22.05.2021г., ведно със законната лихва от датата на подаване на заявлението- 08.06.2023г. до изплащане на вземането, което вземане е удостоверено в заповед за незабавно изпълнение № 403/06.07.2023г., издадена по ч.гр.д. № 610/2023г. по описа на ПРС.

Ищецът основава исковата си претенция на следните фактически твърдения:

На 22.03.2021г. ответницата е издала в полза на ищцата запис на заповед за сумата от 1834лева. Уговорен е падеж на плащане 22.05.2021г. Счита, че записът на заповед е редовен от външна страна и обективира действителна абстрактна сделка между страните, като отговарящ на всички изисквания по чл. 535 ТЗ.

Твърди още, че на 31.01.2020г. е сключила с „*****“ ЕООД, представлявано от С.Х., договор за наем за срок от 1година- от 01.01-31.12.2020г. за отдаване под наем на нейн имот-магазин в гр. *****, ул. ***** № 18. След прекратяване на наемното правоотношение, наемателят ѝ дължал три наемни вноски за сумата от 1834лева. Уговорили се с ответницата, която работела в имота и бидейки майка на представляващия дружеството наемател, че тя ще заплати остатъка от дължимата наемна цена. Твърди, че записът на заповед е подписан от ответницата, в случай че откаже да ѝ плати сумата, а не като обезпечение изпълнението на задължението по наемния договор. Оспорва и твърденията на ответницата във възражението, сумата да ѝ е предоставяна в заем.

За събиране на вземането си ищецът подал заявление за издаване заповед за незабавно изпълнение. Въз основа на издадената заповед за незабавно изпълнение и изпл.лист, ищецът образувал изп.дело № 1855/2023г. на ЧСИ рег. № 895. С оглед подадено възражение от длъжника в срока по чл. 414 ГПК, обосновава правния си интерес от търсената понастоящем защита. Искането е за уважаване на исковата претенция и

присъждане на разноски.

В срока по чл. 131 ГПК ответницата е ангажирал писмен отговор, с който оспорва иска като неоснователен. Потвърждава, че е издател на процесната ценна книга.

Посочва, че твърденията ценната книга да не е издадена в обезпечение на задължения по договора за наем, а като обезпечение плащане на задълженията, да са взаимноизключващи се.

Оспорва валидността на ефекта и сочи записът на заповед да не съдържа част от реквизитите по чл. 535 ТЗ и в частност място на плащане и място на издаване. Твърди и ценната книга да не е предявена. На следващо място сочи необходимост от обвързване на записа на заповед с каузални правоотношения, с цел защита правата на кредитора. Счита за недопустимо обвързване на ценната книга с обезпечаване задължение по кауза възникнала между различни лица от издателя и поемателя по него. В случая записът на заповед обезпечавал изпълнение на задължение на „*****“ ЕООД, а това че ответницата е майка на неговия органен представител не сочело то да е страна и по менителничното правоотношение. Съответно изпълнението по едното правоотношение нямало да доведе до погасяване задължението по другото. А обстоятелството, че се твърди ответницата да се е задължила, за да гарантира изпълнението на задължението на дружеството, водело до извод, че вземането по записа на заповед не съществува, тъй като гаранционно- обезпечителната му функция не може да бъде гарантирана, а задължението по него се явява лишено от основание.

В проведеното открито съдебно заседание ищцата се представлява от процесуален представител. Исковата молба се поддържа, а отговорът по нея се оспорва. Уточнява, че не твърди като каузално правоотношение ценната книга да е издадена в обезпечение на договор за наем сочен от ответника.

След съвкупна преценка на доказателствата по делото и съобразявайки становището на страните, и приложимите материални норми, съдът приема за установено от фактическа страна и прави следните правни изводи:

Предявен е положителен установителен иск с правно основание чл. 422, ал.1 ГПК.

Предмет на исковата претенция е сума дължима по запис на заповед с издател ответницата и поемател ищцата. Правният интерес от търсената защита се извежда от предходно развил се заповедно производство по ч.гр.д. № 610/2023г. по описа на ПРС, по което е била издадена заповед за незабавно изпълнение по чл. 417 ГПК, срещу която ответницата е депозирала възражение в срока по чл. 414 ГПК.

Вземането по заповедта е съответно на това по иска по чл. 422 ГПК.

Законовата регламентация на записа на заповед предопределя строго формалния характер на сделката откъм реквизитите ѝ, чието наличие и съдържание следва пряко от текста на документа. Чл. 535 ТЗ предвижда записът на заповед да съдържа наименованието запис на заповед в текста на документа на езика, на който е написан, безусловно обещание да се плати определена сума пари, падеж, място на плащането, името на лицето, на което или на заповедта, на което трябва да се плати, дата и място на издаването, подпис на издателя. Съгласно чл. 536, ал. 1 ТЗ липсата на посочените реквизити прави ценната книга нищожна, с изключение на тези за падеж, място на издаване и място на плащане, които се заместват от презумпциите на ал. 2, 3 и 4- при липса на падеж, записът за заповед се смята платим на предявяване, мястото на издаване се смята за място на плащане и за местожителство на издателя, записът на заповед се смята издаден в мястото, посочено до името на издателя.

Установява се от приобщените по делото материали по ч.гр.д. № 610/2023г. по описа на ПРС, неоспорени от ответника, че на 22.03.2021г. ответницата е издала запис на заповед в полза на ищцата за сумата от 1834лева. Документът съдържа уговорка за безусловно поето задължение за плащане на сумата, дата на издаване, падеж на задължението- 22.05.2021г., дата и място на издаване- гр. *****. Налице е вписване имената на издателя и поемателя, и техните точни адреси. Съдържащият се текст в ценната книга, че задължението за плащане е поето срещу предявяването ѝ, падежът на задължението следва да се счита за определен съобразно чл. 486, ал. 1, т. 4 ТЗ на определена дата- 22.05.2021г. Използването на израз „срещу предявяване“ извън реквизита „падеж“ в частта на документа, с която е поето безусловно задължението да се плати по ценната книга, сочи че терминът е неотносим към уговарянето на падеж на предявяване по смисъла на чл. 486, ал.1, т.1 КЗ. Падежът в ценната книга е определен "на определен ден", поради което и предявяването не установява падеж на задължението, а има за цел само да осигури съдействието на длъжника за плащането или единствено да го постави в забава, доколкото с настъпването на конкретно определения падеж вземането става изискуемо автоматично, както е прието в т. 3 на ТР 1/28.12.2005г. по т.д. 1/2004г. на ОСТК на ВКС. Посоченото обосновава неоснователност на възраженията, че вземането не е изискуемо.

Ответницата оспорва действителността на ефекта, твърдейки нищожност на абстрактната сделка, материализирана в записа на заповед поради липсваща уговорка за достатъчна индивидуализация на място на плащане и място на издаване, приравнимо на липса на задължителните реквизити по чл. 535, т. 4 и т. 6 ТЗ. Факт е, че в ценната книга като място на издаване и място на плащане е посочено само населеното място- гр. *****, без други данни като улица, номер, етаж и пр.

Както се посочи, съгласно чл. 536, ал. 3 ТЗ, ако не е уговорено друго, мястото на издаването се смята за място на плащането и за местожителство на издателя. Следователно мястото на плащане е презумиран реквизит на записа на заповед и при непълнота на посоченото място на плащане от значение е мястото, посочено до името на издателя. В решение по т. д. № 1932/2020г. на ВКС е дадено тълкуване съгласно което, предвид че задължението по запис на заповед е търсимо, то този реквизит следва да е в максимална степен конкретизиран и ясен, като не налага нееднозначно тълкуване, предвид значимостта му към изпълнение на задължението на издателя. В случая тези реквизити са упоменати само с населено място и това следва да се приравни на липса на уговарянето им. При това положение на основание чл. 536, ал. 3 и 4 ТЗ от значение е мястото, посочено до името на издателя, което е в достатъчна степен индивидуализирано и съответно на вписания постоянен адрес на ответницата в НБДН.

В заключение, следва да се приеме действителност на ценната книга.

Материализираното право в ценната книга произтича от абстрактна сделка, на която основанието е извън съдържанието на документа и то не е условие за действителността ѝ.

Затова, с въвеждането на твърдения или възражения от поемателя или от издателя за наличието на каузално правоотношение по повод или във връзка, с което е издаден

редовният запис на заповед, се разкрива основанието на поетото задължение за плащане или обезпечителния характер на ценната книга. В тази хипотеза на изследване подлежи и каузалното правоотношение, доколкото възраженията основани на това правоотношение, биха имали за последица погасяване на вземането по записа на заповед.

По правилото на чл.154 ал.1 ГПК за разпределение на доказателствената тежест всяка от страните доказва фактите, на които основава твърденията и възраженията си, и които са обуславящи за претендираното, съответно отричаното право - за съществуването, респ. несъществуването на вземането по записа на заповед. Дадените разяснения по приложението на закона в т.17 от ТР № 4/2014г. на ОСГТК на ВКС са, че наличието на редовен от външна страна запис на заповед, посочен като единствен източник на установяването на парично вземане, освобождава ищеца- кредитор от задължение да доказва съществуването на каузално правоотношение с издателя като причина за издаване на записа на заповед. Кредиторът единствено твърди и доказва вземането си, основано на менителничен ефект. Страната, която твърди да е налице кауза и се домогва да черпи възражения от нея, следва да я докаже по общо правило на чл. 154 ГПК с допустимите от процесуалния закон доказателствени средства. Или по правило, в случая ищецът следва да установи в процеса единствено твърденията си, че между страните е налице валидно менителнично правоотношение по запис на заповед, по който ищецът е поемател, а ответникът издател и с който ответникът е поел задължение да му заплати сума от 1834лева и настъпил падеж на вземането. В случая ищецът не е въвел конкретно каузално правоотношение, за обезпечаване изпълнението, на което да е издадена ценната книга. Както се посочи, такова задължение той и няма. А и принципно, трайна е съдебната практика в разбирането, че липсата на проведено доказване на конкретно твърдяно от ищеца каузално правоотношение, няма за последица погасяване или несъществуване на вземането по менителничния ефект, тъй като при неоснователност на релативното възражение на ответника като издател, ищецът не дължи доказване на възникване или съществуване на каузално правоотношение, по повод на което е издадена ценната книга, така както не дължи установяването му в хипотеза на липса на относително възражение от ответника /така решение № 38 от 11.09.2015г. по търгдело № 854/12г. по описа на ВКС, решение по гр.д. № 1892/2020г. на ВКС и др./. Противно разсъждение би задължило кредитора да търси доводи извън съдържанието на ценната книга, за да доказва своите материални права, да търси основание за встъпването в една абстрактна по своя характер сделка, което противоречи на законовата логика.

Възраженията на ответника с подаденото възражение по чл. 414 ГПК са били по оспорване получаването на сумата, т.е по естеството си общи такива за безпаричие. В производството по настоящия иск обаче, за разлика от исковете за неоснователно обогатяване по чл. 55-59 ЗЗД, не подлежи на изследване наличие или не размяна на имуществени блага, степен на обедняване и обогатяване и съотношението между тях /пр. решение № 2 /07.04.2009г. по т.д. № 453/2008г. на ВКС, II т.о и др/.

В отговора на исковата молба е въведено релативно възражение, че издаването на ценната книга обезпечава изпълнение на задължение на трето лице към ищеца за заплащане на дължимата наемна цена. Противно на соченото от ответника, няма пречка издател на ценната книга да е лице различно от това по каузалното правоотношение и това не влияе върху валидността на поетото задължение по ценната книга. В случая обаче ответницата не е твърдяла погасяване на задължението по каузалното правоотношение възникнало с третото за менителничното задължение лице, в който случай само и при установена връзка между ценната книга и каузалното правоотношение, би могло да се приеме наличие на настъпил погасителен ефект на задължението по абстрактната сделка /така решение по т.д. № 232/2020г. на ВКС/.

В заключение съдът приема за доказан по основание и размер така заявеният пряк менителничен иск.

На основание чл. 78, ал. 1 ГПК ищецът има право на разноски. Реализираните такива в настоящото производство са в размер на 36,68лева за платена държавна такса.

Съобразно т.12 ТР № 4/2013г. на ОСГТК на ВКС, следва да се присъдят в полза на ищеца и сторените от него разноски в заповедното производство. Претендираните разноски са в размер на 36,38лева за платена държавна такса.

Воден от горното, съдът

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО в отношенията между страните, че в полза на ищеца Д. С. С., ЕГН ***** с адрес гр. *****, ул. ***** 14 ет.2, ап.61 съществува вземане срещу ответника А. С. Г., ЕГН ***** с адрес с. ***** за сумата от **1834лева**, дължима по запис на заповед, издаден на 22.03.2021г., с падеж на дата 22.05.2021г., ведно със законната лихва от датата на подаване на заявлението- 08.06.2023г. до изплащане на вземането, което вземане е удостоверено в заповед за незабавно изпълнение № 403/06.07.2023г., издадена по ч.гр.д. № 610/2023г. по описа на ПРС, на основание чл. 422 ГПК.

ОСЪЖДА А. С. Г., ЕГН ***** с адрес с. ***** **да заплати** на Д. С. С., ЕГН ***** с адрес гр. *****, ул. ***** 14 ет.2, ап.61 сумата от **36,68лева**, представляваща сторени съдебно- деловодни разноски пред настоящата инстанция, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК.

ОСЪЖДА А. С. Г., ЕГН ***** с адрес с. ***** **да заплати** на Д. С. С., ЕГН ***** с адрес гр. *****, ул. ***** 14 ет.2, ап.61 сумата от **36,68лева**, представляваща направени в производството по ч.гр.д. № 610/2023г. по описа на ПРС, съдебно- деловодни разноски, на основание чл.78, ал.1 ГПК.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване с въззивна жалба пред Варненски окръжен съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Провадия: _____